

Strategi

Program

Plan

Policy

Riktlinjer

• **Regler**

Borås Stads
**Regler för inköp i
Kommunkoncernen**

Borås Stads styrdokument

Aktiverande

STRATEGI – avgörande vägval för att nå målen för Borås
PROGRAM – verksamheter och metoder i riktning mot målen
PLAN – aktiviteter, tidsram och ansvar

Normerande

POLICY – Borås Stads hållning
RIKTLINJER – rekommenderade sätt att agera
REGLER – absoluta gränser och ska-krav

Fastställt av: Kommunstyrelsen

Datum: 2022-02-21

Dokumentet gäller för: Alla nämnder och bolag

För revidering ansvarar: Kommunstyrelsen

För ev uppföljning och tidplan för denna ansvarar: Kommunstyrelsen

Dokumentet gäller till och med: 2025

Regler för inköp i Kommunkoncernen

Reglerna omfattar Kommunkoncernens alla nämnder och bolag samt de föreningar och stiftelser där Kommunkoncernen är förvaltare eller utser en majoritet av styrelsen. Nedan innefattas alla dessa i ordet ”Kommunkoncernen”.

Reglerna gäller, utöver Kommunkoncernens ”Policy för inköp i Kommunkoncernen” lagen om offentlig upphandling (LOU), lagen om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (LUF), lagen om upphandling av koncessioner (LUK) och lagen om valfrihetssystem (LOV), för alla Kommunkoncernens upphandlingar och inköp av varor, tjänster och entreprenader.

Kommunkoncernen ska ha en helhetssyn på upphandlingar och ta vara på vinster av samordning. Kommunkoncernens gemensamma bästa har företräde framför en enskild verksamhets intresse.

Vid upphandlingar som görs av Kommunkoncernen ska det särskilt beaktas om behovet kan uppfyllas av kompetens inom koncernen.

Upphandling

Upphandlingens principer

Kommunkoncernen ska i sina upphandlingar följa de grundläggande upphandlingsprinciperna.

- Principen om icke-diskriminering är ett förbud mot diskriminering av leverantörer på grund av nationalitet (som exempelvis medborgarskap, etablerings- eller verksamhetsland).
- Principen om likabehandling innebär att samtliga leverantörer ska behandlas lika och ges samma förutsättningar.
- Principen om ömsesidigt erkännande innebär att intyg och certifikat som har utfärdats av en myndighet inom en medlemsstat ska gälla även i övriga EU- och EES-länder.
- Principen om öppenhet innebär att en upphandling ska präglas av förutsägbarhet och transparens.
- Principen om proportionalitet innebär att kraven som ställs i upphandlingsdokumenten måste vara rimliga i förhållande till det som ska upphandlas. Kraven ska vara både lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet med upphandlingen.

Samordnad upphandling

Samordnad upphandling innefattar samtliga delar av Kommunkoncernen och ska ske när det finns gemensamma intressen. De ska utföras av Koncerninköp i samarbete av den mest lämpliga kompetensen i verksamheterna för de aktuella varorna eller tjänsterna. Kommunkoncernens verksamheter ska inte i egen regi upphandla varor eller tjänster som finns i övergripande samordnat avtal. Ingångna avtal ska användas, och avrop ska ske enligt avtal. Om samordnat avtal saknas ska verksamheten väcka frågan hos Koncerninköp.

Om verksamheterna sedan tidigare har egna avtal på ett område där det finns ett samordnat avtal, ska verksamheterna så snart som möjligt frånträda det egna avtalet till förmån för det samordnade avtalet.

Samordnad upphandling är avgörande för att nå bästa möjliga villkor och en enad kravställning, samt minska administrativa kostnader. Varje verksamhet har ansvar för att se till Kommunkoncernens gemensamma bästa vid inköp och upphandling. I detta ligger bland annat att medverka till att utveckla samordnad upphandling och att aktivt delta i att säkerställa kraven för upphandlingen.

Verksamhetsspecifika upphandlingar

Verksamhetsspecifik upphandling ska ske där det finns behov hos en eller flera av Kommunkoncernens verksamheter. Upphandlingen ska genomföras av Koncerninköp eller någon av de deltagande verksamheterna.

Genomförs upphandlingen av någon av verksamheterna ansvarar de för kontroll av behov, upphandling, avtalsteckning och uppföljning. Vid verksamhetsspecifika upphandlingar ska den initierande verksamheten alltid undersöka om fler verksamheter har samma behov och i så fall göra dem delaktiga i upphandlingen.

Saknas kompetens ska Koncerninköp anlitas.

Direktupphandling

Direktupphandling är ett upphandlingsförfarande som får användas om värdet på inköpet understiger direktupphandlingsgränsen. Som direktupphandling betraktas aldrig köp som sker från ett ramavtal, detta kallas istället för avrop. Direktupphandling förutsätter således att det inte finns några upphandlade avtal för den aktuella varan, tjänsten eller entreprenaden.

Vid direktupphandling ska alltid konkurrensen på marknaden tas tillvara. Direktupphandlingar ska dokumenteras. Direktupphandlingar under 100 000 SEK behöver dock inte dokumenteras eller konkurrensutsättas, utan inköp kan göras direkt av den lämpligaste leverantören.

Alla direktupphandlingar som har ett värde som överstiger 100 000 SEK ska göras i Kommunkoncernens direktupphandlingsmodul. Uppgår värdet till mellan 100 000 SEK och gällande direktupphandlingsgräns kan konkurrensutsättning ske genom direktinformerande till minst tre företag som kan leverera det efterfrågade. Om verksamheten inte känner till minst tre företag som kan leverera det efterfrågade ska direktupphandlingen annonseras.

Det sammanlagda värdet på direktupphandlingarna får inte överstiga tröskelvärdet för direktupphandling. Vid beräkning av direktupphandlingsvärdet ska all ersättning som kan komma att betalas enligt avtalet inkluderas, här ska även värdet för förlängningar och optioner ingå.

Det kan uppstå situationer som kräver avsteg från direktupphandlingsreglerna, t.ex. om endast en leverantör är aktuell. Sådana avsteg ska i förväg skriftligt rapporteras till Koncerninköp med motivering.

Samverkan

Upphandling kan ske i samverkan med andra upphandlande myndigheter och enheter, om det ger Kommunkoncernen fördelar i volym och effektivare upphandling, inte bara inom Kommunkoncernen utan även med andra kommuner och kommunala bolag, kommunförbund, landsting och statliga myndigheter.

Köp från annan kommun

Vid köp av varor eller tjänster av en annan kommun finns vissa undantag från lagen om offentlig upphandling. Undantag måste prövas i varje enskilt fall. Saknar verksamheten kompetens för prövningen ska jurist på Stadsledningskansliet tillfrågas.

E-handel

Inriktningen ska vara att använda Kommunkoncernens e-handel i alla avtal där det anses lämpligt. Koncerninköp avgör i vilka avtal e-handel ska användas. För de avtal som finns i Kommunkoncernens e-handel ska inköp genomföras via e-handeln i enlighet med avtalet.

Logistik

Inriktningen ska vara att använda Kommunkoncernens samordnade varudistribution i alla avtal där det anses lämpligt. Koncerninköp avgör i vilka avtal samordnad varudistribution ska användas. För de avtal där Kommunkoncernens samordnade varudistribution används ska transporter genomföras via den samordnade varudistributionen i enlighet med avtalet.

Förhållningssätt

Affärsetik

Kommunkoncernen arbetar på medborgarnas uppdrag och ska vara saklig och opartisk. Tjänstepersoner och förtroendevalda får inte misstänkas för ovidkommande hänsyn eller intressen i sitt arbete. Upphandling är särskilt integritetskänsligt, och ansvariga måste uppträda därefter. Alla försök till otillåten påverkan ska anmälas till närmaste chef eller övrig arbetsledning.

Förtroendevalda och anställda med intressen i leverantörsföretag ska inte delta i upphandling där företaget kan komma att lämna anbud. En förtroendevald eller anställd som får en nära affärsrelation till en leverantör ska undvika att anlita samma leverantör privat.

Kommunkoncernen ska endast anlita seriösa leverantörer som fullgör sina skyldigheter i det land där de är registrerade. Samma krav gäller underleverantörer. Kontroll att leverantören betalat skatter och avgifter ska ske såväl innan denne anlitas som under avtalstiden.

Hållbarhet

Miljöhänsyn

Krav på miljöhänsyn ska vara en naturlig del i alla Kommunkoncernens upphandlingar och inköp. Kommunkoncernen ska sträva efter att leverantörer har god miljökunskap och systematiskt miljöarbete. Kommunkoncernen ska välja produkter och tjänster som med bibehållen funktion har så liten klimat- och miljöpåverkan som möjligt.

Avtalen ska när det är lämpligt kräva att leverantören har och följer rutiner för att minska sin energiförbrukning, sitt avfall och sina utsläpp, och för hur eventuella kemikalier hanteras. Leverantören ansvarar för eventuella underleverantörer.

Kommunkoncernen ska i upphandlingar beakta möjligheten att välja närodlade eller närproducerade varor där så är möjligt.

Social och etisk hänsyn

Kommunkoncernen ska beakta social, etisk och arbetsrättslig hänsyn samt tillgänglighet och jämställdhet vid offentlig upphandling. Avtalet ska kräva att leverantören följer ILO:s kärnkonventioner och FN:s barnkonvention.

Kommunkoncernen ska i alla avtal ställa som villkor att leverantörens verksamhet följer lagar, regler och avtal i det land där leverantören verkar, inklusive arbetarskydd, arbetsmiljö och minimilön. Kommunkoncernen ska, om det är behövt, kräva att leverantören ska fullgöra avtalet enligt angivna villkor om lön, semester och arbetstid som arbetstagarna ska tillförsäkras.

Kommunkoncernen ska sträva efter att möjliggöra för lokala anbudsgivare att delta i offentliga upphandlingar.

Kommunkoncernen ska i avtal gällande vård och omsorg tillförsäkra att leverantörens anställda har samma meddelarfrihet som anställda i Kommunkoncernen och att allmänheten har möjlighet till insyn i verksamheten. Villkor om meddelarfrihet och insyn kan ställas även i andra upphandlingar.

Ekonomisk hållbarhet

Kommunkoncernens inköp ska bidra till samhällsnytta genom att skattemedel används på bästa sätt. Inköpen ska uppfylla de politiska målen och beakta verksamheternas ekonomiska förutsättningar.

Vid upphandlingar som medför kostnader för energi, drift och underhåll ska utvärderingen grundas på livscykeln.

Fullmakter

Kommunkoncernens bolag ska ge generell fullmakt till Koncerninköp att fatta tilldelnings- och avbrytandebeslut och teckna avtal vid samordnad upphandling samt vid upphandlingar som genomförs av Koncerninköp där flera bolag och/eller förvaltningar deltar.

Kommunkoncernens bolag ska ge generell rättegångsfullmakt till Koncerninköp för att kunna hantera mål om överprövning av offentlig upphandling.

Tilldelningsbeslut

Koncerninköpschefen har delegation att fatta tilldelnings- och avbrytandebeslut vid samordnad upphandling samt vid upphandlingar som genomförs av Koncerninköp där flera bolag och/eller nämnder deltar.

Vid verksamhetsspecifika upphandlingar, där ett bolag eller nämnd deltar, ska tilldelnings- och avbrytandebeslut fattas av nämnd/styrelse eller enligt delegation.

Vid verksamhetsspecifik upphandling, där flera bolag och/eller nämnder deltar, som inte genomförs av Koncerninköp ska tilldelnings- och avbrytandebeslut fattas av parterna var för sig eller av den part som företräder de övriga upphandlande myndigheterna och enheterna, med stöd av fullmakt.

Avtal

Inriktningen ska vara att i största möjliga utsträckning teckna ramavtal för såväl varor, tjänster och entreprenader.

Avtal avser ett specifikt köp och när köpet är genomfört avslutas avtalsrelationen eftersom dessa ofta används vid enstaka köp som det inte finns återkommande behov av. Ramavtal fastställer villkoren för flera eventuella framtida köp under en given tidsperiod.

Skyldighet att använda avtal

Kommunkoncernens verksamheter är skyldiga att känna till och nyttja de samordnade avtal som finns.

Avtalstecknare

Upphandlingschefen har vid samordnade upphandlingar samt vid upphandlingar som genomförs av Koncerninköp där flera bolag och/eller nämnder deltar delegation att underteckna avtal, besluta om förändringar samt att godkänna överlåtelse till ny leverantör vid företagsövertagande.

Vid verksamhetsspecifika upphandlingar, där ett bolag eller nämnd deltar, ska avtal undertecknas av nämnd/styrelse eller enligt delegation.

Vid verksamhetsspecifik upphandling, där flera bolag och/eller nämnder deltar, som inte genomförs av Koncerninköp ska avtal undertecknas av parterna var för sig eller av den part som företräder de övriga upphandlande myndigheterna och enheterna, med stöd av fullmakt.

Registrering och förvaring

Alla upphandlade avtal inklusive direktupphandlingsavtal som görs av Kommunkoncernens verksamheter ska skickas till Koncerninköp, för registrering i Kommunkoncernens centrala avtalsdatabas

Avtalstrohet

Avtalstrohet innebär att beställare i Kommunkoncernen ska köpa avtalade produkter, tjänster och entreprenader från de leverantörer som Kommunkoncernen har upphandlade avtal med. Avtalstroheten mäts i Kommunkoncernens inköpsanalyssystem.

Kommunkoncernens verksamheter ska ständigt arbeta med att öka sin avtalstrohet. Avtalstroheten för respektive verksamhet ska lägst vara 90 %. Koncerninköp ska varje år redovisa Kommunkoncernens avtalstrohet till Kommunstyrelsen.

Uppföljning och kontroll

Avtalet ska innehålla sanktionsklausuler och ge Kommunkoncernen rätt att häva avtalet vid en allvarlig brist i att uppfylla de krav Kommunkoncernen ställer. Leverantör svarar för eventuella underleverantörer som för sig själv.

Kommunkoncernen ska kontinuerligt kontrollera såväl leverantörer som varor, tjänster och entreprenader. Kommunkoncernen kan anlita oberoende kontrollant eller myndighet för kontroll. Kommunkoncernen ska ha rätt att ta del av de uppgifter som krävs för att se om lagar och avtal följs.

I samordnade avtal ansvarar Koncerninköp för uppföljningens genomförande. Uppföljningen ska ske i samverkan mellan Koncerninköp och lämplig kompetens hos Kommunkoncernens verksamheter.

I verksamhetsspecifika avtal ansvarar verksamheten för uppföljningen.

Alla verksamheter har ett ansvar att kontinuerligt lämna konstruktiva synpunkter och förbättringsförslag till Koncerninköp för att påverka ingångna samordnade avtal.

Verksamheternas inköpsarbete

Verksamheternas inköpsrutiner

Nämnder och bolag ska upprätta skriftliga inköpsrutiner som är specifika för varje verksamhet. Dessa ska följa policy och regler för inköp i Kommunkoncernen. Rutinen ska skickas till Koncerninköp för att skapa en samlad bild av koncernens inköpsarbete. Om förändringar i rutinen görs ska det skickas till Koncerninköp.

Effektmål och konsekvensanalys

Varje nämnd och bolag ska utgå från verksamhetens effektmål i de upphandlingar verksamheten deltar i. Utifrån sina effektmål ska verksamheten, inför upphandlingen, göra en analys av konsekvenserna som kan uppkomma med anledning av ställda krav.

Inköpssamordnare

Varje nämnd och bolag ska ha minst en Inköpssamordnare som ska vara verksamhetens första kontaktyta i frågor gällande inköp och upphandling. Inköpssamordnaren ska ha en fördjupad kunskap om avtal i verksamheten och vara informationsspridare inom verksamheten samt gentemot Koncerninköp.

Koncerninköpsrådet

Alla förvaltningschefer och samtliga VD:ar i Kommunkoncernens bolag ska ingå i Koncerninköpsrådet.

Ansvar

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen ska strategiskt styra den koncernövergripande inköpsverksamheten.

Nämnder och bolagsstyrelser

Nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för att regler för inköp i Kommunkoncernen och ingångna avtal följs, kontroll av att leveranser sker till avtalade villkor samt att beloppsgränser kopplade till upphandling inte överskrids. Kommunkoncernens nämnder och bolag ska arbeta för att realisera de värden som skapas i ingångna avtal.

Koncerninköp

Koncerninköp ska strategiskt driva inköpsfrågorna i Kommunkoncernen och avgör vilka intressen som ska upphandlas genom samordnad upphandling samt i vilka avtal e-handel, samordnad varudistribution och strategisk uppföljning ska användas. Koncerninköp ska vara Kommunkoncernens kompetenscentrum gällande inköpsfrågor.

Avgränsning

Reglerna omfattar inte köp eller arrende av fast egendom, eller hyra av lokal.

BORÅS
STAD

Postadress 501 80 Borås **Besöksadress** Stadshuset, Kungsgatan 55
Telefon 033-35 70 00 **e-post** boras.stad@boras.se **Webbplats** boras.se